

Oral helse og oral helsereelatert livskvalitet blant eldre som mottar hjemmesykepleie

✎ Silje Havrevold Henni, Marte-Mari Uhlen-Strand, Vibeke Ansteinsson, Rasa Skudutyte-Rysstad og Ewa Hovden

Tannhelsetjenestens kompetansesenter Øst (TkØ) og Universitetet i Oslo har utført en litteraturoversikt for å vurdere omfanget og oppsummere litteratur (scoping review) innen oral helse og oral livskvalitet hos eldre som er i hjemmesykepleien (1)

Andelen eldre som trenger hjemmesykepleie har økt, og vil øke ytterligere de kommende årene. Forskning tyder på at skrøpelige og pleietrengende eldre har økt risiko for sykdommer i munnhulen på grunn av utfordringer med daglig oral hygiene samt uregelmessig tilgang til tannhelsetjenester (2, 3). I tillegg til somatiske konsekvenser av orale sykdommer, påvirkes også livskvaliteten til eldre av psykososiale aspekter, som redusert evne til å snakke og til sosial interaksjon (4). Til tross for at flere og flere eldre bor hjemme lenger, har hovedfokuset i tidligere forskning på oral helse og livskvalitet vært utført hovedsakelig blant pleietrengende eldre på sykehjem.

Vi gjorde et systematisk litteratursøk i samarbeid med bibliotekar ved Universitetet i Oslo, og søkte bredt for å etterstrebe at all litteratur som omhandlet temaet ble identifisert. Kun studier som omhandlet oral helse og/eller oral helsereelatert livskvalitet hos eldre over 65 år som mottar hjemmesykepleie, ble inkludert i litteraturoversikten. Av de 2179 identifiserte studiene ble 18 inkludert. Sytten av studiene omhandlet tilstander i munnhulen; fire av disse rapporterte funn fra en klinisk undersøkelse gjennomført av tannhelsepersonell, syv rapporterte Eldres subjektive symptomer, og seks rapporterte både kliniske funn og subjektive symptomer. Kun tre av studiene omhandlet oral helsereelatert livskvalitet.

Litteraturoversikten viste at det var relativt få studier på dette temaet og at metodene for å vurdere oral helse blant skrøpelige og pleietrengende eldre var lite standardisert. De kliniske funnene viste at eldre ofte mangler noen av sine naturlige tenner, og at de ofte har avtakbare proteser med behov for reparasjon. I tillegg var ubehandlet karies, munntørrehet, problemer med tygging og svelging

vanlige funn blant eldre. Subjektive symptomer var knyttet til tann- tap, protesebruk, munntørrehet, samt tygge- og svelgeproblemer. De inkluderte studiene om oral helsereelatert livskvalitet hos eldre rapporterte at den var relativt god. Dette til tross for at resultatene fra litteraturgjennomgangen indikerte at gruppen har nedsatt oral helse, betydelige behandlingsbehov og mangel på tilstrekkelig daglig oral hygiene. En mulig forklaring på dette kan være mangel på tilgang til tannbehandling, noe som støttes av studien av Schluter et al. (5) som viste at bare 25,3 % av deltakerne i studien deres hadde fått en oral undersøkelse de siste årene.

Samlet sett viser litteraturgjennomgangen at det er betydelig mangel på forskningsbasert kunnskap om oral helse og oral helsereelatert livskvalitet hos personer over 65 år som mottar hjemmesykepleie.

Hele litteraturstudien er publisert i tidsskriftet *Gerodontology* (1) <https://doi.org/10.1111/ger.12649>

REFERANSER

1. Henni SH, Skudutyte-Rysstad R, Ansteinsson V, Hellesø R, Hovden EAS. Oral health and oral health-related quality of life among older adults receiving home health care services: A scoping review. *Gerodontology*. 2022 Aug 9. doi: 10.1111/ger.12649.
2. Petersen PE, Yamamoto T. Improving the oral health of older people: the approach of the WHO Global Oral Health Programme. *Community Dent Oral Epidemiol*. 2005;33(2):81-92. doi: 10.1111/j.1600-0528.2004.00219.x.
3. Strömberg E, Hagman-Gustafsson ML, Holmén A, Wårdh I, Gabre P. Oral status, oral hygiene habits and caries risk factors in home-dwelling elderly dependent on moderate or substantial supportive care for daily living. *Community Dent Oral Epidemiol*. 2012;40(3):221-9. doi: 10.1111/j.1600-0528.2011.00653.x.
4. Badewy R, Singh H, Quiñonez C, Singhal S. Impact of Poor Oral Health on Community-Dwelling Seniors: A Scoping Review. *Health Serv Insights*. 2021;14:1178632921989734. doi: 10.1177/1178632921989734.
5. Schluter PJ, Askew DA, McKelvey VA, Jamieson HA, Lee M. Oral Health Among Older Adults With Complex Needs Living in the Community and in Aged Residential Care Facilities within New Zealand. *J Am Med Dir Assoc*. 2021 Jun;22(6):1177-1183.e1. doi: 10.1016/j.jamda.2020.06.041.

Kontaktperson: Silje Havrevold Henni, Universitetet i Oslo.

E-post: s.h.henni@medisin.uio.no